

УДК 35.078.3:32] (477):355.48

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2023-6-90-103>

Коцур Віталій,

*Доктор історичних наук, професор,
Ректор Університету Григорія
Сковороди в Переяславі*

Kotsur Vitalii,

*Doctor of Historical Sciences, Professor, Rector
of Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6647-7678>

✉ kotsurv@ukr.net

Коцур Леся,

*Кандидат історичних наук, доцент
кафедри публічного управління та
адміністрування Університету Григорія
Сковороди в Переяславі*

Kotsur Lesia,

*Ph.D. in Historical Sciences, Lecturer at the
**Department of Public Administration and
Management** of Hryhorii Skovoroda University
in Pereiaslav*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8996-1606>

✉ dombrovska_ne@ukr.net

Грига Олексій,

*Магістр публічного управління та
адміністрування Університету Григорія
Сковороди в Переяславі*

Hryha Oleksii,

*Master of Public Administration and
Management of Hryhorii Skovoroda University in
Pereiaslav*

✉ o.griga1993@gmail.com

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ВИКЛИКИ ТА ЗАВДАННЯ

MAIN DIRECTIONS OF IMPLEMENTATION OF THE STATE INFORMATION POLICY OF UKRAINE IN TERMS OF MARTIAL LAW: CHALLENGES AND TASKS

Анотація. Проаналізовано основні напрямки державної інформаційної політики України в умовах воєнного стану. Показано, що широкомасштабна російська агресія, яка розпочалася 24 лютого 2022 р. спричинила радикальні зміни у підходах щодо формування основних напрямків державної інформаційної політики нашої держави. Практично відразу увага політичного керівництва України зосередилась на формуванні єдиного інформаційного простору у форматі інформаційного телемарафону «Єдині новини #UАразом», проте без залучення опозиційних медіа. Прослідковано, що спочатку єдиний телемарафон відіграв конструктивну роль в системі державної інформаційної політики, проте після повернення в телеефіри «великої політики» та проросійських наративів, значення телемарафону набуло деструктивного значення. Проаналізовано й інші напрямки інформаційної політики України в умовах воєнного стану. Насамперед, мовиться про державну цензуру та самоцензуру журналістів; створення центрів та започаткування державних проєктів, спрямованих на протидію російській дезінформації; посилення захисту від кібератак; державна інформаційна політика у сфері культури. Окрему увагу приділено зовнішній інформаційній політиці держави, спрямованій на блокування російської пропаганди на міжнародній

арені. Показано, що ця політика реалізується через Український інститут та систему телеканалів «Дім» й «FreeДом», сторінки у соціальних мережах «UATV English», «UA Arabic» та англomовний сайт «The Gaze». Підсумовано, що перевагою державної інформаційної політики в умовах воєнного стану є те, що держава керується нормами законів про впровадження воєнного стану, а тому практично в ручному режимі (згідно з обставинами) може змінювати інформаційну політику, вводити цензуру, обмежувати негативний зовнішній вплив з метою забезпечення інформаційної безпеки суспільства. Водночас небезпечним явищем державної інформаційної політики в умовах воєнного стану є порушення демократичних цінностей, пов'язаних зі свободою слова й дотриманням журналістських стандартів; інформаційними утисками опозиційних політичних сил.

Ключові слова: воєнний стан, державна інформаційна політика, безпека, телемарафон, єдині новини, цензура, опозиція, кібербезпека, дезінформація.

Abstract. The main directions of the state information policy of Ukraine in terms of martial law are analyzed. It is shown that the large-scale russian aggression that began on February 24, 2022, has led to radical changes in approaches to the formation of the main directions of the state information policy of our country. Almost immediately, the attention of Ukraine's political leadership was focused on the formation of a single information space in the format of the information telethon «United News #UkraineTogether», but without the involvement of opposition media. It is shown that at first the single telethon played a constructive role in the system of state information policy, but after the return of «big politics» and pro-russian narratives to the TV airwaves, the telethon's significance became destructive. The article also analyzes other areas of Ukraine's information policy under martial law. These include state censorship and self-censorship of journalists; creation of centers and launch of state projects aimed at countering russian disinformation; strengthening protection against cyberattacks; and state information policy in the field of culture. Special attention is paid to the state's foreign information policy aimed at blocking russian propaganda in the international arena. It is shown that this policy is implemented through the Ukrainian Institute and the system of TV channels «Dim» and «FreeDom», pages on social networks «UATV English», «UA Arabic» and the English-language website «The Gaze». The author summarizes that the advantage of the State information policy under martial law is that the State is guided by the provisions of the laws on the introduction of martial law, and therefore can change the information policy, introduce censorship, and limit negative external influence in an almost manual manner (depending on the circumstances) in order to ensure the information security of society. At the same time, a dangerous phenomenon of the State information policy under martial law is the violation of democratic values related to freedom of speech and compliance with journalistic standards; information harassment of opposition political forces.

Keywords: martial law, state information policy, security, telethon, unified news, censorship, opposition, cybersecurity, disinformation.

Постановка проблеми. В умовах широкомасштабного російського вторгнення політичне керівництво України вимушене було поспіхом прийняти низку нормативно-правових актів, спрямованих на формування та реалізацію державної інформаційної політики (далі – ДІП) в умовах воєнного стану. Найпріоритетнішим напрямком ДІП було визначено внутрішню та зовнішню

інформаційну безпеку, яка поєднує у собі низку важливих чинників. Водночас в межах цього пріоритетного напрямку сформувався ще кілька важливих піднапрямків її реалізації, які потребують значно глибшого вивчення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Обраній нами для дослідження проблематиці вже присвятили свої розвідки такі науковці, як Андріяш О., Бондаренко П., Варжанський І., Котерлін І., Мельниченко А., Мирошніченко А., Печончик Т., Сухарина А., Яворський В. [3; 5; 21; 27; 28] та ін. Водночас вони розкривають лише окремі напрямки ДІП в умовах воєнного стану, які дають лише часткове уявлення про досліджувану проблематику.

Мета нашого дослідження полягає у комплексному аналізі ключових напрямків державної інформаційної політики в умовах воєнного стану з метою виявлення позитивних та негативних тенденцій щодо їх реалізації.

Виклад основного матеріалу. Так, відразу після широкомасштабного вторгнення росії в Україну політичне керівництво нашої держави звернулося до політики *формування єдиного інформаційного простору*. Зокрема, Указом Президента України від 19 березня 2022 р. [34] було введено в дію цілодобовий інформаційний марафон «Єдині новини #UАразом», до якого увійшли 11 українських телеканалів («УЛ:ПЕРШИЙ», «РАДА», «1+1», «ІНТЕР», «УКРАЇНА», «ICTV», «Україна 24», «ZOOM», «K2» «4», «УНІАН») [28, с. 43]. Мета телемарафону полягала у цілодобовій трансляції новин, пов'язаних з російською агресією, перебігом бойових дій, сповіщенням громадян про повітряну тривогу, зверненнями політичного керівництва до народу [31; 30] тощо. Розважальні радіостанції також переформатували ефір. Підґрунтям для радіомарафону стало суспільне «Українське радіо», сигнал якого транслювали також комерційні радіомережі та місцеві радіостанції. Інші комерційні радіостанції запускали в ефір звукову доріжку спільного телевізійного марафону [13].

Відзначимо, що на початковому етапі широкомасштабної агресії приватні канали та державний канал «Рада» справді відмовились від піару й просування своїх патронів, а в етері телемарафону намагались подавати лише перевірену інформацію. Утім, вже з перших днів роботи телемарафону, невдоволення громадськості викликали деякі ведучі (наприклад, проросійський ведучий Володимир Полуєв), які до цього працювали на каналах Медведчука, Мураєва й Деркача [30; 13]. Підвищувало градус напруги й те, що у квітні 2022 р. 4 українські канали опозиційні до влади («5 канал», «Прямий», «Еспресо», телеканал «Xsport») були відімкнуті з цифрової мережі Т2 [21, с. 149].

Критика телемарафону, повернення на екрани великої політики та вихід з єдиного інфопростору наприкінці липня 2022 р. в медіагрупі «Україна» призвело до зниження якості телеефірів [23], у результаті чого частина українців звернулася до альтернативних джерел подачі інформації, таких як Telegram (41%), YouTube (37%) та Facebook (12%) [22; 10]. Нагадаємо, що аналіз гостейвітків сіток телеканалів єдиного марафону за березень-вересень 2022 р. (проведений ГО «Детектор медіа») показав, що, наприклад, від партії «Слуга народу» до етеру було запрошено 93 представники, у той час, як від опозиції («Європейської солідарності») всього – 4. Цікаво, що одним із найбільш запрошуваних гостей ефірів став одіозний, проросійський представник «Слуг народу» – Данило Гетманцев (9 разів). В ефірах «1+1» узагалі дві третини гостей-нардєпів, яких запрошували становили представники депутатської групи «За майбутнє». Телеканал «Рада» пішов ще далі – долучав до телемарафону нардєпів-зрадників із колишньої «ОПЗЖ», пояснюючи це тим, що буцімто вони, «як парламентський канал повинні давати слово представникам всіх фракцій парламенту» [23; 31]. На

додаток в етері телемарафону за пів року 3,5 тис. разів порушувались журналістські стандарти, зокрема, пов'язані з поданням перевіреної інформації, точності, балансу думок тощо. Також переважав піар ОП та чинної влади й антиопозиційна риторика. Лідером токсичних медіа персонажів і наративів російської пропаганди став канал «Рада» [24]. Фактично, за пів року існування телемарафон «Єдині новини» перетворився скоріше на рупор провладної пропаганди та джерело неякісної журналістики. Однак, на той час він ще користувався високим рівнем довіри у суспільстві – 84% [26].

У грудні 2022 р. ГО «Детектор медіа» провели нове дослідження, яке показало, що *«спільний телемарафон не виконує свою найважливішу місію: оперативно доносити глядачам перевірену інформацію і компетентні думки про найважливіші події в Україні, в першу чергу – пов'язані з війною»*. Там й надалі проштовхувалися проросійські наративи й відбувався наступ на реально проєвропейські опозиційні медіа [14], спостерігалася *видача нових ліцензій мовникам* та поява нових каналів, у тому числі й пов'язаних з провладними політтехнологами (як наслідок, у телемарафоні зросла кількість позитивних матеріалів саме про керівництво Офісу президента) [8]. Це ще більше сприяло тому, що активна громадськість почала звертатися до пошуку альтернативних джерел інформації та дедалі частіше критикувати телемарафон. Наприклад, у червні 2023 р. головна редакторка незалежного видання «Заборона» Катерина Сергацкова так схарактеризувала роботу телемарафону: *«Марафон пропаганди» перетворився на парад виступів і символічних промов, які не дають відповіді на більшість запитань, які громадяни ставлять щодня»* [31].

Загалом, через неякісне виконання функцій, у 2023 р. телемарафон почав суттєво втрачати позиції серед споживачів інформації. Так, згідно з результатами соціологічного дослідження Українського інституту майбутнього, проведеного з 4 по 10 серпня 2023 р., 50% респондентів відповіли, що не дивляться національний телемарафон, 13% – дивляться регулярно, 37% – час від часу [2]. Як наслідок, у вересні 2023 р. в Офісі президента взагалі заявили, що телемарафон «Єдині новини» невдовзі буде переформатовано [16].

Іншим інструментом ДІП в умовах воєнного стану є *державна цензура* та *самоцензура* журналістів, спрямована на приховування правдивих фактів, які можуть призвести до деморалізації суспільства. Попри те, що українським законодавством (навіть прийнятим в умовах воєнного стану) цензура забороняється, вона все ж існує, насамперед в рамках єдиної інформаційної політики та телемарафону. Так, соціологічне опитування журналістів у червні 2023 р. показало, що 26% опитаних вказали на системний характер цензури, 38%, що вона є в окремих ЗМІ, а 31% зауважили, що цензура існує лише як поодинокі випадки [5]. Наприклад, забороняється розголошувати кількість бойових втрат, збитки в економіці країни, рівень підтримки союзників, а також аналогічної інформації про стан противника тощо. На час воєнного стану це є поширеним та морально прийнятним інструментом, за винятком інформації про шкоду екології, оскільки право на правдиву інформацію про стан навколишнього середовища та якість харчів закріплене окремою статтею Конституції України та не може обмежуватися [27, с. 10]. Проте, нездоровою є цензура, коли, наприклад, президент В. Зеленський не публічно закликав журналістів не писати про корупцію у державі до перемоги у війні з росією [18].

Зрозуміло, що в умовах широкомасштабної агресії посилюються й інформаційні атаки на Україну. Тому важливим напрямком ДІП в умовах воєнного стану стала *протидія щодо проникнення російських фейків, пропаганди та*

дезінформації. Боротьбу з ворожими інформаційними атаками було покладено на Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України (далі – *Центр протидії дезінформації РНБО або Центр*), створений ще у березні 2021 р. [41; 33; 38]; проєкт «Доброчесність онлайн» [12; 3, с. 14–15] та Службу безпеки України (далі – СБУ) [17]. Ще частину функцій щодо протидії ворожій пропаганді та дезінформації виконує Міністерство культури та інформаційної політики (МКІП) й інститути громадянського суспільства, на кшталт: ГО «Інститут масової інформації», «Детектор медіа», «Тексти», «Вокс Україна» тощо.

Також треба сказати, що поряд з інформаційною безпекою важливим напрямком ДІП в умовах воєнного стану виявилась *кіберсфера*. Так, статистичні дані показують, що в умовах повномасштабного вторгнення різко зросла кількість російських кібератак, насамперед, на енергетику, інфраструктуру, логістику, військові об'єкти, центри прийняття рішень, бази даних органів влади, державні реєстри та медіа. Особливо приваблива для ворога є сфера цифрової трансформації України та електронних комунікацій, IT-галузі та афілійованого з ними середовища. Наприклад, якщо у 2020 р. СБУ зафіксувала майже 800 кібератак, у 2021 р. – 1400, то у 2022 р. їхня кількість зросла більш ніж утричі – до 4500. Як наслідок, у досліджуваній період СБУ мало достатньо роботи, пов'язаної з кібертероризмом й кібершпигунством, розслідуванням кіберінцидентів та кібератак на державні електронні інформаційні ресурси [17]. Важливо також відзначити, що упродовж першого місяця війни парламент оперативно оптимізував кримінальне та кримінально-процесуальне законодавство, удосконаливши підстави та процесуальні механізми притягнення до кримінальної відповідальності кіберзлочинців [15]. До цього варто додати й те, що головну функцію у цій сфері виконує Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України (Держспецзв'язку) [42].

Також варто відзначити, що попри повномасштабне вторгнення й масові кібератаки ворога Україна не згорнула процесів цифрової трансформації держави, а навпаки їх посилила. Зокрема, суттєво було оновлено додаток «Дія». Оскільки проти України триває ще й жорстка інформаційна війна, то на сайті «Дії» було розміщено «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності» [11] та ін. Також Мінцифри запустило проєкт «Безпека дітей в Інтернеті», який ставить за мету уберегти українських дітей онлайн від шкідливих матеріалів, кібербулінгу, суїцидальних Інтернет-спілок, сексуального насильства тощо [4].

Не останню роль в умовах воєнного стану відіграє ДІП у *сфері культури*. Зокрема початок повномасштабного вторгнення показав, що культура – це також зброя. Проте в Україні в умовах воєнного стану сфера культури, на жаль, опинилася не у пріоритетному становищі. Адже у 2022 й 2023 рр. МКІП України було зосереджене переважно на процесі формування єдиної інформаційної політики й частково щодо запровадження санкцій проти РФ у сфері медіа та культури [39]. Як наслідок, на кінець 2023 р. представники творчої інтелігенції відчували гостру нестачу визначеної, чітко артикульованої та прийнятої усіма учасниками культурного поля нової стратегії культурного розвитку країни [6].

Ще одним важливим напрямком ДІП України в умовах воєнного стану є *зовнішня інформаційна політика*, мета якої полягає у блокуванні російської пропаганди на міжнародній арені. Треба сказати, що реалізацію цього завдання було покладено насамперед на Нацраду з питань телебачення і радіомовлення. Так, вже 25 лютого 2022 р. Нацрада надіслала Звернення до Європейської платформи регуляторних органів із проханням терміново активізувати діяльність європейських національних регуляторів щодо блокування, зупинення чи інших

форм протидії поширенню російськими медіа дезінформації та пропаганди про війну, яку розпочала росія в Україні. У підсумку, станом на 31 грудня 2022 р. понад 30 країн повністю вимкнули або частково заблокували російські канали; 9 російських медіа було внесено до пакетів санкцій ЄС; понад 20 країн (країни Європи, Канада та Японія) почали поширювати медіаконтент українською мовою [1, слайд 4].

Доповнити зовнішню інформаційну політику України мала система мультимедійної платформи іномовлення, яка складається із телеканалів «Дім», «FreeДом», сторінок у соціальних мережах «UATV English» та «UA Arabic» та віднедавна англomовного сайту «The Gaze» [19]. Зокрема наймасштабнішою спробою України вплинути на закордонну аудиторію став запуск 10 березня 2022 р. російськомовного марафону «FreeДом», організованого силами медіагруп «StarLightMedia», «Інтер», «1+1» та «Україна» на базі мультимедійної платформи іномовлення UATV [32; 30]. Згідно з підсумками очільників іномовлення України й зокрема, проєкту «FreeДомом», на кінець жовтня 2022 р. від 65 до 85% аудиторії каналу «FreeДом» складали громадяни Росії, далі – Казахстану, Білорусі. В Україні за словами очільників, цей канал часто навіть не був у топ'ятірці за переглядами [25]. Водночас проєкт «FreeДом» наштовхнувся на критику з боку громадянського суспільства. Насамперед, занепокоює те, що канал російськомовний і буцім то спрямований на закордонну (зокрема російську) аудиторію. Однак україномовне середовище його також дивиться, а вимога до спікерів переходити на російську мову тільки сприяє русифікації україномовного середовища [29]. Також стурбованість медійної громадськості небезпідставна, оскільки в іномовному телемарафоні присутня монополія на присутність в ефірі від представників партії «Слуга народу». Багато питань викликає присутність в ефірі колишніх завсідників каналів Медведчука і каналу «Наш» (Мураєва), на кшталт антивакцинатора Юрія Камельчука, депутата Куп'янської міської ради обраного від Партії Шарія – Вадима Крохмалю, телеведучого Василя Голованова. Дивно ситуація виглядає й тоді, коли до ефіру запрошують забагато російських опозиціонерів і обговорення ключових тем також перенасичене росіянами [20; 37]. На додаток, канал критикують за вибірковий підхід у співпраці з іншими каналами. Зокрема через відмову співпрацювати з «24 каналом», охоплення якого (в ютуб) на росії та в білорусі складає близько 20% переглядів [9].

У ситуації з каналом «FreeДом» видається доречною думка експерта громадської організації «Львівський медіафорум» Отара Довженка про те, що «Україні взагалі не потрібне російськомовне іномовлення – набагато важливіше зараз було б англomовне». Причина, через яку, на думку Отара Довженка, українці створили канал «FreeДом» полягає у провінційному комплексі: *«Через повномасштабну російську агресію більшість українців нарешті припинила ототожнювати себе з росіянами і публічно сповідувати «спільну» культуру. Але це не значить, що для всіх українців російське перестало бути важливим, цікавим, апріорі якіснішим за українське»* – зауважує Довженко [7].

Окрім вищевказаного каналу критика плететься й на інші мовники. Так, у низці арабських країн, таких як, у Саудівська Аравія, Судан, Іран, Пакистан, Бангладеш, КНР такі ресурси, як «UATV Arabic» заблоковані. Також не зовсім успішною є історія з відносно новим онлайн-медіа «The Gaze». На думку критиків, поява «The Gaze» продемонструвала повне нерозуміння і несприйняття суті, завдань іномовлення. Користувачі соціальних мереж взагалі роблять закид, що видання не пише про Україну, або якщо і робить це, то в не прийнятній формі. Наводиться приклад, коли в одному із шоу, яке публікують на «The Gaze», лялька

качки розповідає про новини, часом з іронією та сарказмом, що неабияк дратує глядача [19].

Фактично ми бачимо, що державна інформаційна політика в Україні, яка працює на внутрішню й зовнішню аудиторію має низку недоліків. Насамперед, вони стосуються встановлення Офісом Президента України монополії за інформаційним полем; системного піару чинної влади; виштовхування з інформаційного поля чинної опозиції; залучення до формування інформаційного порядку денного осіб, які до повномасштабного вторгнення прощтовхували в Україні проросійську пропаганду; надмірної присутності в телеефірах так званих представників російської опозиції; надмірної кількості російськомовного медіаконтенту.

Серед інших важливих інструментів закордонної інформаційної політики України в умовах воєнного стану варто виокремити *Український інститут*, створений ще у 2017 р. [35; 40]. Зокрема вже о 9.00 ранку 24 лютого 2022 р. Інститут звернувся із першими закликами до міжнародної спільноти й партнерів щодо поширення верифікованої інформації про широкомасштабну агресію Росії проти України, а також поширив перелік благодійних фондів і волонтерських організацій, які підтримують ЗСУ. Також Інститут створив та координував інформаційний хаб 24/7, який до 3 квітня 2022 р. виконував моніторинг та переклад оперативних новин про перебіг широкомасштабного вторгнення РФ в Україну та запровадження санкцій проти росії. Упродовж лютого-квітня 2022 р. Інститут створював текстовий та візуальний контент для соціальних мереж (Facebook та Instagram) офіційного сайту України Ukraine.ua. Серед інших інформаційних заходів Інституту варто виокремити, заклик до міжнародної спільноти про призупинення будь-якої культурної співпраці з росією, заклики про скасування участі конкретних представників росії в міжнародних заходах та припинення співпраці з ними; запуск кампанії «Листівки з України», з метою привернення уваги міжнародної аудиторії до масштабних руйнувань української культурної спадщини під час російського вторгнення тощо [36].

Отже, державна інформаційна політика України в умовах воєнного стану керується нормами законів про впровадження воєнного стану, а тому практично в ручному режимі (згідно з обставинами) може змінювати інформаційну політику, вводити цензуру, обмежувати негативний зовнішній вплив з метою забезпечення інформаційної безпеки суспільства. Вона складається з двох блоків – перший, спрямований на забезпечення внутрішньої інформаційної безпеки, пов'язаної із зовнішньою інформаційною агресією; другий – стосується зовнішньої інформаційної політики держави. Головна мета полягає у блокуванні ворожої пропаганди та дезінформації про Україну на міжнародній арені та посиленні інформаційної та практичної підтримки України з боку міжнародних партнерів. Водночас небезпечним явищем, державної інформаційної політики в умовах воєнного стану є порушення демократичних цінностей, пов'язаних зі свободою слова й дотриманням журналістських стандартів; інформаційними утисками опозиційних політичних сил; пошук ворогів в проукраїнському середовищі та вибілювання проросійських сил, що своєю чергою дратує громадянську спільноту.

Нагадаємо й про те, що росія не відмовилась від стратегії інформаційної війни. Навпаки, вона почала робити свою пропаганду й дезінформацію ще більш гнучкою, прихованою, диверсифікованою, україномовною. Також потужними є російські ІПСО, спрямовані на розхитування суспільно-політичної ситуації в країні; поширення розбрату в суспільстві, через формування конфронтаційних

настроїв між цивільними й військовими, між місцевими мешканцями та ВПО, між владою й опозицією тощо.

Список використаних джерел:

1. Звіт. Інфографіка. *Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення*. 2022. С. 1–22. URL: https://www.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/01/ZVIT_infografika_2022.pdf (дата звернення: 24.01.2023).
2. UIF презентував соціологічне дослідження щодо актуальних питань: ключові результати. *Український Інститут Майбутнього*, 29 серпня 2023. URL: https://uifuture.org/publications/uif-presentuvav-socziologichne-doslidzhennya-shhodo-aktualnyh-pytan-klyuchovi-rezultaty/?fbclid=IwAR1ySoGpqBfK2b4IAxqXF_vGy1a9q5Ag7UgcQOVISL15IML3m6o0fgZGqKs (дата звернення: 24.01.2023).
3. Андріяш О. Важливість державної інформаційної політики в умовах воєнного стану. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ*, 2023. Вип. 166. С. 10–16. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb11_166.pdf#page=10 (дата звернення: 24.01.2023).
4. Безпека дітей в Інтернеті. *Міністерство цифрової трансформації України*, 2023. URL: <https://thedigital.gov.ua/projects/onlinesafety> (дата звернення: 24.01.2023).
5. Виклики для свободи слова та журналістів в умовах війни: соціологічне дослідження / П. Бондаренко, Т. Печончик, А. Сухарина, В. Яворський; *Центр прав людини ZMINA*. Київ, 2023. 56 с.
6. Вієру О. Про культуру на часі і поза ним. *LB.ua*, 24 серпня 2023. URL: https://lb.ua/blog/olha_viieryu/571570_pro_kulturu_chasi_i_poza_.html (дата звернення: 24.01.2023).
7. Горлач П. «Тексти» виявили багато «хороших росіян» в українському YouTube, а Отар Довженко пояснив, чому їх продовжують дивитися. *Суспільне Культура*, 3 серпня 2023. URL: <https://suspijne.media/543057-teksti-viavili-bagato-horosih-rosian-v-ukrainskomu-youtube-a-otar-dovzenko-roasniv-comu-ih-prodovzuut-divitisa/> (дата звернення: 24.01.2023).
8. Данькова Н. Воєнний час, нові канали й розподіл місць у цифрових мультиплексах. Моніторинг роботи Нацради у другому півріччі 2022 року. *Детектор медіа*, 27 грудня 2022. URL: <https://detector.media/monitoring/article/206393/2022-12-27-voiennyu-chas-novi-kanaly-y-rozpodil-mists-u-tyfrovyykh-multipleksakh-monitoring-roboty-natsrady-u-drugomu-pivrichchi-2022-roku/> (дата звернення: 24.01.2023).
9. Данькова Н. Монетизація, авторські права і «розмивання фокусу»: історія однієї співпраці, що не склалася. *Детектор медіа*, 24 жовтня 2022. URL: <https://detector.media/rinok/article/204062/2022-10-24-monetyzatsiya-avtorski-prava-i-rozmyvannya-fokusu-istoriya-odniiei-spivpratsi-shcho-ne-sklalasya/> (дата звернення: 24.01.2023).
10. Демократія, права і свободи громадян та медіаспоживання в умовах війни: результати опитування КМІС для Опори. *Київський міжнародний інститут соціології*, 17 серпня 2022. URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1132&page=1> (дата звернення: 24.01.2023).
11. Дія. *Міністерство цифрової трансформації*, 2023. URL: <https://diia.gov.ua/news> (дата звернення: 24.01.2023).
12. Добročесність онлайн. *НАЗК*, 2023. URL: <https://study.nazk.gov.ua/courses/course-v1:NACP+ak002+2022-07/about/> (дата звернення: 24.01.2023).
13. Довженко О. Велике українське телерадіодиво. Як наше телебачення і радіо спромоглося об'єднатися заради України. *Детектор медіа*, 7 березня 2022. URL: <https://detector.media/info-space/article/197242/2022-03-07-velyke-ukrainske-teleradiodyvo-yak-nashe-telebachennya-i-radio-spromoglosya-obiednatysya-zarady-ukrainy/> (дата звернення: 24.01.2023).

14. Довженко О. Диво, що затягнулося. Телемарафон «Єдині новини» у 2022 році. *Детектор медіа*, 28 грудня 2022. URL: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/206445/2022-12-28-dyvo-shcho-zatyagnulosya-telemarafon-iedyni-novyny-u-2022-rotsi/> (дата звернення: 24.01.2023).
15. Єрема М. Боротьба з кіберзлочинністю в умовах дії воєнного стану: Закон 2149-ІХ. *ТОВ «ЛІГА ЗАКОН»*, 13 квітня 2022. URL: https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210562_borotba-z-kberzlochinnstyu-v-umovakh-d-vonnogo-stanu-zakon-2149-ix (дата звернення: 24.01.2023).
16. Жабська Є. Банкова анонсувала новий формат телемарафону. *Главком*, 17 вересня 2023. URL: <https://glavcom.ua/country/politics/bankova-anonsuvala-novij-format-telemarafonu-956932.html> (дата звернення: 24.01.2023).
17. Захист інформаційного та кіберпростору. *Служба безпеки України*, 2023. URL: <https://ssu.gov.ua/zabezpechennia-informatsiinoi-bezpeky> (дата звернення: 24.01.2023).
18. Зеленський не публічно закликав журналістів мовчати про корупцію у країні до перемоги – ЗМІ. *Букви*, 15 жовтня 2023. URL: <https://bukvy.org/zelenskyj-perublichno-zaklykav-zhurnalistiv-movchaty-pro-korupcziiu-u-krajini-do-peremogy-zmi/> (дата звернення: 24.01.2023).
19. Зінкевич В. Іномовлення – голос України, якого не чути. *LB.ua*, 3 жовтня 2023. URL: https://lb.ua/blog/vlad_zinkevych/577714_inomovlennya_golos_ukraini_yakogo.html (дата звернення: 24.01.2023).
20. Ілюк К., Олійник М., Довженко О. Обличчя телемарафону «FreeДом»: кому найчастіше давали слово у вересні 2022 року. *Детектор медіа*, 19 жовтня 2022. URL: <https://detector.media/inomovlennya/article/203897/2022-10-19-oblychchya-telemarafonu-freedom-komu-naychastishe-davaly-slovo-u-veresni-2022-roku/> (дата звернення: 24.01.2023).
21. Котерлін І. Інформаційна безпека в умовах воєнного стану у аспекті забезпечення інформаційних прав та свобод. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 1. 2022. С. 145–150.
22. Кречетова Д. Телебачення поступається соцмережам: де українці дізнаються новини під час війни. Опитування. *Українська правда*, 18 серпня 2022. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2022/08/18/250065/> (дата звернення: 24.01.2023).
23. Куляс І. Підсумки моніторингу телемарафону «Єдині новини» за пів року (березень – вересень 2022 року). Перша частина. *Детектор медіа*, 26 вересня 2022. URL: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/203137/2022-09-26-pidsumky-monitoryngu-telemarafonu-iedyni-novyny-za-piv-roku-berezen-veresen-2022-roku-persha-chastyna/> (дата звернення: 24.01.2023).
24. Куляс І. Підсумки моніторингу телемарафону «Єдині новини» за пів року (березень – вересень 2022 року). Друга частина. *Детектор медіа*, 3 жовтня 2022. URL: <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/203355/2022-10-03-pidsumky-monitoryngu-telemarafonu-iedyni-novyny-za-piv-roku-berezen-veresen-2022-roku-druga-chastyna/> (дата звернення: 24.01.2023).
25. Лубчак В. Реальний вплив каналу «FreeДом» на російську аудиторію: погляд із середини ютуба. *Детектор медіа*, 27 жовтня 2022. URL: <https://detector.media/rinok/article/204204/2022-10-27-realnyy-vplyv-kanalu-freedom-na-rosiysku-audytoriyu-poglyad-izseredyny-yutuba/> (дата звернення: 24.01.2023).
26. Марафону «Єдині новини» довіряють 84% глядачів. *Укрінформ*, 29 листопада 2022. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3624287-marafonu-edini-novini-doviraut-84-gladaciv.html> (дата звернення: 24.01.2023).
27. Мельниченко, А., Варжанський, І. (2023). Окремі аспекти державної інформаційної політики в умовах воєнного стану. *Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування*. № (6). С. 3–16.

28. Мирошниченко А. Інформаційна політика в умовах воєнного стану. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. Том 34 (73). № 4. 2023. С. 41–45.
29. На українському державному телеканалі FreeDOM спікерів просять переходити на російську мову. *Букви*, 28 червня 2022. URL: <https://bykvi.com/ua/bukvy/na-ukrainskomu-derzhavnomu-telekanali-freedom-spikeriv-prosiat-perekhodyty-na-rosiisku-movu/> (дата звернення: 24.01.2023).
30. Остапа С. Спільний телемарафон – інформаційна ППО в цивілізаційній війні. *Детектор медіа*, 15 березня 2022. URL: <https://detector.media/kritika/article/197522/2022-03-15-spilnyy-telemarafon-informatsiyna-ppo-v-tsyvilizatsiyniy-viyni/> (дата звернення: 24.01.2023).
31. Палікот О. Телебачення в Україні під час війни: необхідна єдність чи «марафон пропаганди»? *Радіо Свобода*, 25 липня 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-media-telebachennya-marafon-yedyni-novyny/32518335.html> (дата звернення: 24.01.2023).
32. Пилипенко Я. Скільки коштують телемарафони «Єдині новини» та «Фreedом» і програми на «Дом». *Transparency International Ukraine*, 17 лютого, 2023. URL: <https://ti-ukraine.org/blogs/skilky-koshtuyut-telemarafony-yedyni-novyny-ta-freedom-i-programy-na-dom/> (дата звернення: 24.01.2023).
33. Питання Центру протидії дезінформації. *Указ Президента України*, 7 травня 2021. № 187/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/2021#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
34. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року «Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану». *Указ Президента України*. № 152/2022. 19 березня 2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152/2022#Text> (дата звернення: 24.01.2023).
35. Про утворення державної установи «Український інститут». *Кабінет Міністрів України, Розпорядження*, від 21 червня 2017 р. № 430-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/nras/250094619> (дата звернення: 24.01.2023).
36. Річний звіт, 2022. *Український інститут*. 62. URL: https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/report-ui_2022.pdf (дата звернення: 24.01.2023).
37. Смірнов Ю. Розбір | «Альтернатива Скабєєвій». Що не так (чи все так) з російськомовним каналом Freedом. *LIGA.net*, 20 липня 2022. URL: <https://www.liga.net/ua/politics/articles/alternativa-skabeevoy-hto-ne-tak-ili-vse-tak-s-ruskojazychnym-kanalom-freedom> (дата звернення: 24.01.2023).
38. Спростування. *Центр протидії дезінформації при РНБО*, 2023. URL: <https://cpd.gov.ua/category/warnin/> (дата звернення: 24.01.2023).
39. У МКІП визначили пріоритети культури на 2023 рік. *Укрінформ*, 24 лютого 2023. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3674687-u-mkip-viznacili-prioriteti-kulturi-na-2023-rik.html> (дата звернення: 24.01.2023).
40. Український інститут. *Міністерство закордонних справ*, 2023. URL: <https://ui.org.ua/mission/> (дата звернення: 24.01.2023).
41. Центр протидії дезінформації при РНБО. *Офіційний сайт*, 2023. URL: <https://cpd.gov.ua/category/main/> (дата звернення: 24.01.2023).
42. Як посилити кіберзахист від рф: рекомендації Держспецзв'язку приватним компаніям. *Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України*, 2023. URL: <https://cip.gov.ua/ua/faqs/yak-posiliti-kiberzakhist-vid-rf-rekomendaciyi-derzhspeczv-yazku-privatnim-kompaniyam> (дата звернення: 24.01.2023).

References

1. Zvit. Infografika (2022). [Report. Infographics]. *Natsionalna rada Ukrainy 3 pytan telebachenia i radiomovlennia*, 1-22 [in Ukrainian].
2. UIF prezentuvav sotsiologichne doslidzhennia shchodo aktualnykh pytan: kliuchovi rezultaty (2023). [UIF presented a sociological study on current issues: key findings]. *Ukrainskyi Instytut*

- Maibutnoho*. Retrieved from https://uifuture.org/publications/uif-prezentuvav-socziologichne-doslidzhennya-shhodo-aktualnyh-pytan-klyuchovi-rezultaty/?fbclid=IwAR1ySoGpqBfK2b4IAXqXF_vGy1a9q5Ag7UgcQOVISL15IML3m6o0fgZGqKs [in Ukrainian].
3. Andriiash, O. (2023). Vazhlyvist derzhavnoi informatsiinoi polityky v umovakh voiennoho stanu [The importance of state information policy in the conditions of martial law]. *Visnyk studentskoho naukovoho tovarystva «VATRA» Vinnytskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu DTEU*, 166. Vinnytsia: Redaktsiino-vydavnychi viddil VTEI DTEU [in Ukrainian].
 4. Bezpeka ditei v Interneti (2023) [Children's safety on the Internet]. *Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy*. Retrieved from <https://thedigital.gov.ua/projects/onlinesafety> [in Ukrainian].
 5. Vyklyky dlia svobody slova ta zhumalistiv v umovakh viiny: sotsiolohichne doslidzhennia (2023) [Challenges for freedom of speech and journalists in the conditions of war: a sociological study] / P. Bondarenko, T. Pechonchuk, A. Sukharyna, V. Yavorskyi; *Tsentr prav liudyny ZMINA*. Kyiv [in Ukrainian].
 6. Viieru, O. (2023). Pro kulturu na chasi i poza nym [About culture in time and beyond it]. *LB.ua*. Retrieved from https://lb.ua/blog/olha_viieru/571570_pro_kulturu_chasi_i_poza_.html [in Ukrainian].
 7. Horlach, P. (2023). «Teksty» vyjavyly bahato «khoroshykh rosiian» v ukrainskomu YouTube, a Otar Dovzhenko poiasnyv, chomu yikh prodovzhuiut dyvytysia ["Texts" discovered many "good Russians" on Ukrainian YouTube, and Otar Dovzhenko explained why they continue to be watched]. *Suspilne Kultura*. Retrieved from <https://suspilne.media/543057-teksti-viavili-bagato-horosih-rosian-v-ukrainskomu-youtube-a-otar-dovzenko-poasniv-comu-ih-prodovzuut-divitisa/> [in Ukrainian].
 8. Dankova, N. (2022). Voiennyi chas, novi kanaly y rozpodil mistv u tsyfrovyykh multipleksakh. Monitoryng roboty Natsrady u druhomu pivrichchi 2022 roku [Wartime, new channels and distribution of seats in digital multiplexes. Monitoring of the work of the National Council in the second half of 2022]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/monitoring/article/206393/2022-12-27-voiennyi-chas-novi-kanaly-y-rozpodil-mistv-u-tyfrovyykh-multipleksakh-monitoryng-roboty-natsrady-u-drugomu-pivrichchi-2022-roku/> [in Ukrainian].
 9. Dankova, N. (2022). Monetyzatsiia, avtorski prava i «rozmyvannia fokusu»: istoriia odniiei spivpratsi, shcho ne sklalasia [Monetization, copyright and "focus blur": the story of one failed collaboration]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/rinok/article/204062/2022-10-24-monetyzatsiia-avtorski-prava-i-rozmyvannia-fokusu-istoriia-odniiei-spivpratsi-shcho-ne-sklalasya/> [in Ukrainian].
 10. Demokratiia, prava i svobody hromadian ta mediaspozhyvannia v umovakh viiny: rezultaty opytuvannia KMIS dlia Opory (2022) [Democracy, rights and freedoms of citizens and media consumption in conditions of war: results of the KMIS survey for Opora]. *Kyivskyi mizhnarodnyi instytut sotsiolohii*. Retrieved from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1132&page=1> [in Ukrainian].
 11. Diia (2023). *Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii*. Retrieved from <https://diia.gov.ua/news> [in Ukrainian].
 12. Dobrochesnist onlain (2023) [Virtue online]. *NAZK*. Retrieved from <https://study.nazk.gov.ua/courses/course-v1:NACP+ak002+2022-07/about/> [in Ukrainian].
 13. Dovzhenko, O. (2022). Velyke ukrainske teleradiodyvo. Yak nashe telebachennia i radio spromohlosia ob'iednatsia zarady Ukrainy [A great Ukrainian TV and radio star. How our television and radio managed to unite for the sake of Ukraine]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/infospace/article/197242/2022-03-07-velyke-ukrainske-teleradiodyvo-yak-nashe-telebachennia-i-radio-spromoglosya-obiednatsiya-zarady-ukrainy/> [in Ukrainian].
 14. Dovzhenko, O. (2022). Dyvo, shcho zatiahnulosia. Telemarafon «ledyni novyny» u 2022 rotsi [It's a wonder it took so long. Telethon "Edyni Novyni" in 2022]. *Detektor media*. Retrieved from

- <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/206445/2022-12-28-dyvo-shcho-zatyagnulosya-telemarafon-iedyni-novyny-u-2022-rotsi/> [in Ukrainian].
15. Yerema, M. (2022). Borotba z kiberzlochynnistiu v umovakh dii voiennoho stanu: Zakon 2149-IX, [Fighting cybercrime under martial law: Law 2149-IX]. *TOV «LIHA ZAKON»*. Retrieved from https://jurliga.ligazakon.net/analytics/210562_borotba-z-kberzlochinnstyu-v-umovakh-d-vonnogo-stanu-zakon-2149-ix [in Ukrainian].
 16. Zhabska, Ye. (2023). Bankova anonsovala novyi format telemarafonu [Bankova announced a new format of the telethon]. *Hlavkom*. Retrieved from <https://glavcom.ua/country/politics/bankova-anonsovala-novij-format-telemarafonu-956932.html> [in Ukrainian].
 17. Zakhyst informatsiinoho ta kiberprostoru (2023) [Protection of information and cyberspace]. *Sluzhba bezpeky Ukrainy*. Retrieved from <https://ssu.gov.ua/zabezpechennia-informatsiinoi-bezpeky> [in Ukrainian].
 18. Zelenskyi nepublichno zaklykav zhurnalistiv movchaty pro koruptsiu u kraini do peremohy – ZMI (2023) [Zelensky privately called on journalists to be silent about corruption in the country until victory – mass media]. *Bukvy*. Retrieved from <https://bukvy.org/zelenskyj-nepublichno-zaklykav-zhurnalistiv-movchaty-pro-korupcziyu-u-krayini-do-peremogy-zmi/> [in Ukrainian].
 19. Zinkevych, V. (2023). Inomovlennia – holos Ukrainy, yakoho ne chuty [Foreign language is the voice of Ukraine that cannot be heard]. *LB.ua*. Retrieved from https://lb.ua/blog/vlad_zinkevych/577714_inomovlennya_golos_ukraini_yakogo.html [in Ukrainian].
 20. Iliuk, K., Oliinyk, M., & Dovzhenko, O. (2022). Oblychchia telemarafonu «FreeDom»: komu naichastishe davaly slovo u veresni 2022 roku [The face of the "FreeDom" telethon: who was given the floor most often in September 2022]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/inomovlennya/article/203897/2022-10-19-oblychchya-telemarafonu-freedom-komu-naychastishe-davaly-slovo-u-veresni-2022-roku/> [in Ukrainian].
 21. Koterlin, I. (2022). Informatsiina bezpeka v umovakh voiennoho stanu u aspekti zabezpechennia informatsiinykh prav ta svobod [Information security in the conditions of martial law in the aspect of ensuring informational rights and freedoms]. *Aktualni problemy vitchyznianoj yurysprudentsii*, 1, 145-150 [in Ukrainian].
 22. Krechetova, D. (2022). Telebachennia postupaietsia sotsmerezham: de ukrainski diznaiutsia novyny pid chas viiny. Opytuvannia [Television gives way to social networks: where Ukrainians get news during the war. Poll]. *Ukrainska pravda*. Retrieved from <https://life.pravda.com.ua/society/2022/08/18/250065/> [in Ukrainian].
 23. Kulias, I. (2022). Pidsumky monitorynhu telemarafonu «ledyni novyny» za piv roku (berezen – veresen 2022 roku). Persha chastyna [Results of the monitoring of the telethon "Edyni Novyni" for half a year (March – September 2022). The first part]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/203137/2022-09-26-pidsumky-monitoryngu-telemarafonu-iedyni-novyny-za-piv-roku-berezen-veresen-2022-roku-persha-chastyna/> [in Ukrainian].
 24. Kulias, I. (2022). Pidsumky monitorynhu telemarafonu «ledyni novyny» za piv roku (berezen – veresen 2022 roku). Druha chastyna [Results of the monitoring of the telethon "Edyni Novyni" for half a year (March - September 2022). The second part]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/shchodenni-telenovini/article/203355/2022-10-03-pidsumky-monitoryngu-telemarafonu-iedyni-novyny-za-piv-roku-berezen-veresen-2022-roku-druha-chastyna/> [in Ukrainian].
 25. Lubchak, V. (2022). Realnyi vplyv kanalu «FreeDom» na rosiisku audytoriiu: pohliad izseredyny yutuba [The real influence of the "FreeDom" channel on the Russian audience: a view from the inside of YouTube]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/rinok/article/204204/2022-10-27-realnyy-vplyv-kanalu-freedom-na-rosiysku-audytoriyu-poglyad-izseredyny-yutuba/> [in Ukrainian].

26. Marafonu «ledyni novyny» doviriavut 84% hliadachiv (2022) [84% of viewers trust the "Edyni Novyni" marathon]. *Ukrinform*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3624287-marafonu-edyni-novyni-doviraut-84-gladaciv.html> [in Ukrainian].
27. Melnychenko, A., & Varzhanskyi, I. (2023). Okremi aspekty derzhavnoi informatsiinoi polityky v umovakh voiennoho stanu [Certain aspects of the state information policy under the condition of belligerence]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, 6, 3-16 [in Ukrainian].
28. Myroshnychenko, A. (2023). Informatsiina polityka v umovakh voiennoho stanu [Information policy in martial law in terms]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Publichne upravlinnia ta administruvannia*, 34 (73), 4, 41-45 [in Ukrainian].
29. Na ukrainskomu derzhavnomu telekanali FreeDOM spikeriv prosiat perekhodyty na rosiisku movu (2022) [On the Ukrainian state TV channel FreeDOM, speakers are asked to switch to Russian]. *Bukvy*. Retrieved from <https://bykvu.com/ua/bukvy/na-ukrainskomu-derzhavnomu-telekanali-freedom-spikeriv-prosiat-perekhodyty-na-rosiisku-movu/> [in Ukrainian].
30. Ostapa, S. (2022). Spilnyi telemarafon – informatsiina PPO v tsyvilizatsiinii viini [A joint telethon is an information air defense in the war of civilizations]. *Detektor media*. Retrieved from <https://detector.media/kritika/article/197522/2022-03-15-spilnyy-telemarafon-informatsiyna-ppo-v-tsyvilizatsiyniy-viyni/> [in Ukrainian].
31. Palikot, O. (2023). Telebachennia v Ukraini pid chas viiny: neobkhidna yednist chy «marafon propahandy»? [Television in Ukraine during the war: necessary unity or "propaganda marathon"?]. *Radio Svoboda*. Retrieved from <https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-media-telebachennya-marafon-yedyni-novyny/32518335.html> [in Ukrainian].
32. Pylypenko, Ya. (2023). Skilky koshtuiut telemarafony «ledyni novyny» ta «Freedom» i prohramy na «Dom» [How much are the telethons "Edyni Novyny" and "Freedom" and programs on "Dom"]. *Transparency International Ukraine*. Retrieved from <https://ti-ukraine.org/blogs/skilky-koshtuyut-telemarafony-yedyni-novyny-ta-freedom-i-prohramy-na-dom/> [in Ukrainian].
33. Pytannia Tsentru protydii dezinformatsii (2021) [Issues of the Center for Combating Disinformation]. *Ukaz Prezidenta Ukrainy*, № 187/2021. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/2021#Text> [in Ukrainian].
34. Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 18 bereznia 2022 roku «Shchodo realizatsii yednoi informatsiinoi polityky v umovakh voiennoho stanu» (2022) [On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated March 18, 2022 "Regarding the implementation of a unified information policy under martial law"]. *Ukaz Prezidenta Ukrainy*, № 152/2022. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152/2022#Text> [in Ukrainian].
35. Pro utvorennia derzhavnoi ustanovy «Ukrainskyi instytut» (2017) [About the formation of the state institution "Ukrainian Institute"]. *Kabinet Ministriv Ukrainy, Rozporiadzhennia*, № 430-p. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/250094619> [in Ukrainian].
36. Richnyi zvit (2022) [Annual report]. *Ukrainskyi instytut*. 62. Retrieved from https://ui.org.ua/wp-content/uploads/2023/05/report-ui_2022.pdf [in Ukrainian].
37. Smirnov, Yu. (2022). Rozbir | «Alternatyva Skabievii». Shcho ne tak (chy vse tak) z rosiiskomovnym kanalom Freedom [Analysis | "Alternative to Skabeeva". What is wrong (or is everything right) with the Russian-language channel Freed]. *LIGA.net*. Retrieved from <https://www.liga.net/ua/politics/articles/alternativa-skabeevoy-cho-ne-tak-ili-vse-tak-s-russkoyazychnym-kanalom-freedom> [in Ukrainian].
38. Sprostuvannia (2023) [Refutation]. *Tsentr protydii dezinformatsii pry RNBO*. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/category/warnin/> [in Ukrainian].
39. U MKIP vyznachyly priorytety kultury na 2023 rik (2023) [The Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine has determined cultural priorities for 2023]. *Ukrinform*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-culture/3674687-u-mkip-viznacili-prioriteti-kulturi-na-2023-rik.html> [in Ukrainian].

40. Ukrainskyi instytut (2023) [Ukrainian Institute]. *Ministerstvo zakordonnykh sprav*. Retrieved from <https://ui.org.ua/mission/> [in Ukrainian].
41. Tsentri protydiv dezinformatsii pry RNBO (2023) [Center for countering disinformation under the National Security and Defense Council]. *Ofitsiynyi sait*. Retrieved from <https://cpd.gov.ua/category/main/> [in Ukrainian].
42. Yak posylyty kiberzakhyst vid rf: rekomendatsii Derzhspetszv'iazku pryvatnym kompaniiam (2023) [How to strengthen cyber protection against the Russian Federation: recommendations of the State Special Communications Service to private companies]. *Derzhavna sluzhba spetsialnoho zviazku ta zakhystu informatsii Ukrainy*. Retrieved from <https://cip.gov.ua/ua/faqs/yak-posyliti-kiberzakhyst-vid-rf-rekomendaciyi-derzhspetszv-yazku-privatnim-kompaniyam> [in Ukrainian].

Подано до редакції 31.10.2023 р.

Прийнято до друку 30.11.2023 р.